

लुशो धानाकः। विश्वे देवाः। जगती, १३-१४ त्रिष्टुप्

अबुध्रमु त्य इन्द्रवन्तो अग्नयो ज्योतिर्भरन्त उषसो व्युष्टिषु।

मही द्यावापृथिवी चैततामपोऽद्या देवानामव आ वृणीमहे ॥ १०.०३५.०१

इन्द्रवन्तः- ईशानशीलाः। त्ये- ते। अग्नयः- पावकाः सर्वभूतहितक्रतव इत्याध्यात्मिके। उषसो व्युष्टिषु- उदयकाले ज्ञानोदयकाल इत्याध्यात्मिके। ज्योतिः। भरन्तः- धारयन्तः। अबुध्रम्- प्रबुद्धाः। अपः- कर्माणि। मही- महत्यौ। द्यावापृथिवी- द्यावापृथिव्यौ। चैतताम्। अद्य- इदानीम्। देवानाम्- देवतानाम्। अवः- रक्षाम्। आ वृणीमहे- वृणीमः॥१॥

दिवस्पृथिव्योरव आ वृणीमहे मातृन्सिन्धून्पर्वताञ्छर्यणावतः।

अनागास्त्वं सूर्यमुषासमीमहे भद्रं सोमः सुवानो अद्या कृणोतु नः ॥ १०.०३५.०२

दिवस्पृथिव्योः- द्यावापृथिव्योः। अवः- रक्षाम्। आ वृणीमहे- वृणीमः। शर्यणावतः- भौमभोगप्रतीकशरकाण्डभूमेः। मातृन्- निर्मातृः। सिन्धून्- नदीर्मूलशक्तिधाराः। पर्वतान्-गिरीन् गिर्युपलक्षितस्थैर्यम्। सूर्य- आत्मसूर्यम्। उषसम्- समाधिम्। अनागास्त्वम्- पापराहित्यं कल्मषराहित्यम्। ईमहे- याचामहे। सुवानः- निष्पन्नः। सोमः- रसः। अद्य- इदानीम्। नः- अस्मभ्यम्। भद्रम्- कल्याणम्। कृणोतु- करोतु ॥२॥

द्यावा नो अद्य पृथिवी अनागसो मही त्रायेतां सुविताय मातरा।

उषा उच्छन्त्यप बाधतामघं स्वस्त्यग्निं समिधानमीमहे ॥ १०.०३५.०३

मही- महत्यौ। मातरा- निर्मात्र्यौ। द्यावा पृथिवी- द्यावापृथिव्यौ। अनागसः- अपापान्। नः- अस्मान्। सुविताय- सुखाय। त्रायेताम्- रक्षेताम्। उच्छन्ती- तमो वर्जयन्ती। उषाः- उदयदेवता। अघम्- पापम्। अप बाधताम्- नाशयतु। समिधानम्- इद्धम्। अग्निम्। स्वस्ति- कल्याणम्। ईमहे- याचामहे ॥३॥

इयं न उस्त्रा प्रथमा सुदेव्य रेवत्सनिभ्यो रेवती व्युच्छतु।

आरे म॒न्युं दुर्वि॒दत्र॑स्य धीमहि स्व॒स्त्य॑ग्निं समिधा॒नमी॑महे ॥ १०.०३५.०४

इयम्- एषा । उस्त्रा- अघोत्सारिणी । प्रथमा- मुख्या । रेवती- दानयोग्यसंपदायिका । सुदेव्यम्- सुष्ठु द्योतनशीलम् । रेवत्- दानयोग्यधनयुक्तं कर्म । सनिभ्यः- संभक्तृभ्यः । नः- अस्मभ्यम् । व्युच्छतु । दुर्विदत्रस्य- दुर्दानस्य । मन्युम्- चिन्तनम् । आरे- दूरे । धीमहि- स्थापयामः । अपात्राहरणेच्छामपात्रवर्षणेच्छां दूरे स्थापयाम इति भावः ॥४॥

प्र याः सि॒स्रते॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभि॒ज्योति॑र्भर॒न्तीरु॑षसो व्युष्टिषु ।

भ॒द्रा नो॑ अ॒द्य श्रव॑से व्युच्छत स्व॒स्त्य॑ग्निं समिधा॒नमी॑महे ॥ १०.०३५.०५

या उषसः- ज्ञानोदयदेवताः । व्युष्टिषु- तमोविवर्जनकाले । सूर्यस्य रश्मिभिः- चिद्रश्मिभिः । ज्योतिर्भरन्तीः- प्रकाशधारिण्यः । प्र- प्रकर्षेण । सिस्त्रते- सङ्गच्छन्ते । भद्राः- कल्याण्यः । नः- अस्मभ्यम् । अद्य- इदानीम् । श्रवसे- अतीन्द्रियश्रुत्यै । व्युच्छत- तमो विवासयत ॥५॥

अ॒नमी॑वा उ॒षस॒ आ च॑रन्तु न उद॒ग्नयो॑ जिहतां ज्योतिषा बृ॒हत् ।

आयु॑क्षाताम॒श्विना॒ तूतु॑जिं रथं स्व॒स्त्य॑ग्निं समिधा॒नमी॑महे ॥ १०.०३५.०६

अनमीवाः- अरोगाः । उषसः- विद्याः । आ चरन्तु- सञ्चरन्तु । अग्नयः- सर्वभूतहितरत्युद्भूतसङ्कल्पाः । बृहत्- महता । ज्योतिषा- प्रकाशेन । उत् जिहताम्- उद्गच्छतु । अश्विना- प्राणेशनदेवते । तूतुजिम्- क्षिप्रगामि । रथम्- स्ववाहनं रंहणप्रतीकम् । रथी ऋतस्य नो भवेति श्रुतेः ऋतं रथः । आयुक्षाताम्- युज्येताम् ॥६॥

श्रेष्ठं नो अ॒द्य स॒वित॒र्वरे॑ण्यं भा॒गमा॑ सु॒व स हि॑ रत्न॒धा अ॑सि ।

रा॒यो ज॒नित्री॑ धि॒षणा॑मुप॒ ब्रुवे॑ स्व॒स्त्य॑ग्निं समिधा॒नमी॑महे ॥ १०.०३५.०७

अद्य- इदानीम् । सवितः- आत्मसूर्य । नः- अस्मभ्यम् । श्रेष्ठम्- उत्तमम् । वरेण्यम्- वरणीयम् । भागम्- त्वत्सौभाग्यम् । आ सुव- निष्पादय । सः- तादृशस्त्वम् । हि- खलु । रत्नधाः- रमणीयभावनाधारकः । असि- भवसि । रायः- दानयोग्यसंपदः । जनित्रीम्- उत्पादयित्रीम् । धिषणाम्- मम चित्तधारणाम् । उप ब्रुवे- सवित्रे उपब्रवीमि समर्पयामीत्यर्थः ॥७॥

पिप॑र्तु मा॒ तद्द॒तस्य॑ प्र॒वाच॑नं दे॒वानां॑ यन्मनु॒ष्या॑३ अमन्महि।

विश्वा॑ इ॒दुस्त्राः॑ स्प॒ष्टुदे॑ति सूर्यः॑ स्व॒स्त्यश्निं॑ संमि॒धान॑मीमहे ॥ १०.०३५.०८

तस्य- सत्यस्य संबन्धनम् । देवानां प्रवाचनम्- मन्त्रम् । मनुष्याः- मनुजाः सन्तः । अमन्महि-
ध्यायामः । तत् । मा- माम् । पिप॑र्तु- पूरयतु । सूर्यः- आत्मसूर्यः । विश्वा॑ उस्त्राः- सर्वा उषसो
विद्याः । स्पष्ट- स्पृशन् । उदेति ॥८॥

अ॒द्वेषो॑ अ॒द्य ब॒र्हिषः॑ स्त॒रीम॑णि॒ ग्राव्णां॑ योगे॒ मन्म॑नः साध॑ ईमहे।

आ॒दि॒त्यानां॑ श॒र्माणि॑ स्था भुर॒ण्यसि॑ स्व॒स्त्यश्निं॑ संमि॒धान॑मीमहे ॥ १०.०३५.०९

अद्वेषः- द्वेषरहितः सन् । अद्य- इदानीम् । बर्हिषः स्तरीमणि- दर्भासनविस्तारे । हृदयभूमिकालाभ
इत्याध्यात्मिके । ग्राव्णाम्- पाषाणानाम् । योगे- सोमेन योगे । रसनिष्पादन इत्याध्यात्मिके ।
मन्मनः साधे- ध्याने । ईमहे- याचामहे । आदित्यानाम्- देवानाम् । शर्माणि- कल्याणे । स्थाः-
भवथ । भुरण्यसि- विभर्षि ॥९॥

आ नो॑ ब॒र्हिः स॒धमा॑दे॒ बृह॑द्दिवि दे॒वाँ ई॒ळे सा॒दया॑ स॒प्त हो॑तृन्।

इन्द्र॑ मि॒त्रं वरु॑णं सा॒तये॑ भ॒गं स्व॒स्त्यश्निं॑ संमि॒धान॑मीमहे ॥ १०.०३५.१०

नः- अस्मदर्थम् । सधमादे- सर्वेषां तुष्टिप्रदे अस्मदुपासने । बृहद्दिवि- महति मम चित्ताकाशे ।
बर्हिः- दर्भासने चित्तभूमिकायामित्याध्यात्मिके । सप्त होतृन्- सप्तभूमिकास्थानुपासकान् । आ
सादय । सातये- संभजनाय । इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतम् । मित्रम्- स्नेहाधिदैवतम् । वरुणम्-
ऋताधिदैवतम् । भगम्- सौभाग्याधिदैवतम् । ईळे- स्तौमि ॥१०॥

त आ॒दि॒त्या आ ग॑ता स॒र्वता॑तये वृ॒धे नो॑ य॒ज्ञम॑वता स॒जोष॑सः।

बृह॑स्पतिं पू॒षण॑म॒श्विना॑ भ॒गं स्व॒स्त्यश्निं॑ संमि॒धान॑मीमहे ॥ १०.०३५.११

ते- अमी यूयम् । आदित्याः- देवाः । सर्वतातये- सर्वहिताय । आ गत- आगच्छत । नः-
अस्माकम् । वृधे- वृद्धयै । सजोषसः- समानप्रीतयः सहृदयाः । यज्ञम् । अवत- रक्षत । बृहस्पतिम्-
मेधाधिदैवतम् । पूषणम्- पोषकमात्मसूर्यम् । भगम्- सौभाग्याधिदैवतं याचामहे ॥११॥

तन्नो देवा यच्छत सुप्रवाचनं छर्दिरादित्याः सुभरं नृपाय्यम्।

पश्वे तोकाय तनयाय जीवसे स्वस्त्यश्निं समिधानमीमहे ॥ १०.०३५.१२

देवाः। पश्वे- पशवे। तोकाय तनयाय- अस्मत्सन्ततये। जीवसे- जीवनाय। सुप्रवाचनम्- शोभनप्रवचनयुक्तम्। सुभरम्- सुसमृद्धम्। नृपाय्यम्- नृरक्षकम्। छर्दिः- गृहम्। नः- अस्मभ्यम्। यच्छत- दत्त ॥१२॥

विश्वे अद्य मरुतो विश्व ऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः।

विश्वे नो देवा अवसा गमन्तु विश्वमस्तु द्रविणं वाजो अस्मे ॥ १०.०३५.१३

अद्य- इदानीम्। विश्वे- सर्वे। मरुतः- प्राणविशेषाः। ऊती- रक्षायै भवन्तु। विश्वे- सर्वे। समिद्धाः- सम्यगुद्दीपिताः। अग्नयः। भवन्तु- सन्तु। नः- अस्मदर्थम्। विश्वे- सर्वे। देवाः। अवसा- रक्षया। गमन्तु- आगच्छन्तु। अस्मे- अस्माकम्। विश्वम्- सर्वम्। द्रविणम्- धनम्। वाजः- अन्नम्। अस्तु- भवतु ॥१३॥

यं देवासोऽवथ वाजसातौ यं त्रायध्वे यं पिपृथात्यंहः।

यो वो गोपीथे न भयस्य वेद ते स्याम देववीतये तुरासः ॥ १०.०३५.१४

तुरासः- हे क्षिप्राः। देवासः- देवाः। यम्- यान्। वाजसातौ- संपल्लाभे। अवथ- रक्षथ। यम्- यान्। त्रायध्वे- पालयथ। यम्- यान्। अंहः- पापम्। अति- अतिक्रम्य। पिपृथ- पूरयथ। यः- ये। वः- युष्माकम्। गोपीथे- रक्षायाम्। न भयस्य वेद- अभयं प्राप्ताः। ते- ते वयम्। देववीतये- दिव्यानुभूतये। स्याम- भवेम ॥१४॥